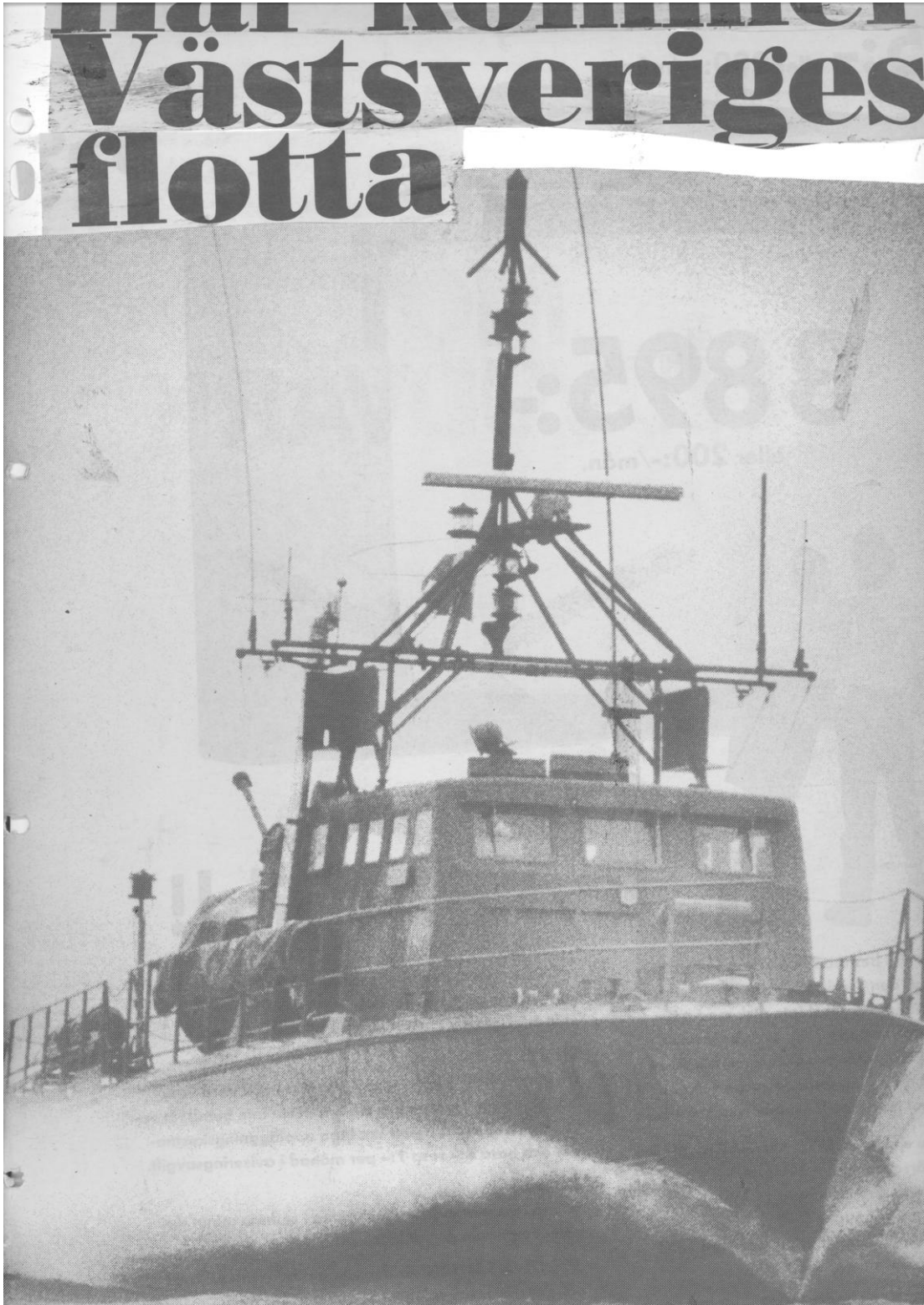

1984

Här kommer Västsveriges flotta

Här kommer en tredjedel av västkusten hela flotta Lysekil - en 30 år gammal vedettbåt.

Ett lilleputtfartyg som skall övervaka Västerhavet från norska gränsen till kullen i Skåne

"Ett dåligt skämt", tycker vissa militärer. "Bättre än inget", säger andra.

— Tyvärr räcker våra sjöstridskrafter inte till, säger överste Svante Kristensson, chef för Västkustens Marinkommando.

Vedettbåtarnas uppgift är bland annat att lokalisera och övervaka sjöfarten från Skagen ner till sunden mot Östersjön

I gårdagens GT gick överste Per Blomquist, chef för försvarsområde 34, till hårt angrepp mot den gamla militära sanningen att fienden alltid kommer från öster.

— Blir det en konflikt mellan stormakterna är västra Sverige ett primärmål, hävdar han bestämt. Därför är det mycket oroande att vi har så små resurser

här.

Ett exempel på det är västkustens marina försvar. För närvarande utgörs hela flottan av tre stycken vedettbåtar:

- Två ombyggda motortorpedbåtar — Lysekil och Marstrand.
 - En lika gammal ombyggd minsvepare — Tärnö. Den ersätts under våren av Rörö, en modern stor fisketrålare som militären övertagit.
- Egentligen är också en patrullbåtsdivision baserad på västkusten men den övar i praktiken inte här.

I stället ingår den i kustflottan och tillsammans med dess

kustkorvetter, robotbåtar, Spicabåtar och ubåtar befinner den sig i huvudsak i Östersjön.. Bara i undantagsfall tar sig kustflottan genom Öresund.

Dra ner

- Vi får nog vara glada om de som bestämmer inte drar ned ännu

När GT är med ombord på Lysekil träffas fartyget av en stor våg, sol loss livflotten ur sina fästen på fördäck. Patronen utlöses som blå: livflotten och den blir hängande i farlig närhet av propellrarna. Efter hårt arbete i den grova sjön lyckas Lysekils besättning bärga livflotten

mer på västsidan, säger löjtnant Tomas Wendel, fartygschef på Lysekil.

- De prioriterar helt enkelt andra sidan . . . GT följde med Lysekil under en dag och fick en inblick i den hårda verklighet som möter de två befälen och de fem värnpliktiga, som utgör hela besättningen.

Lysekil är 24 meter lång, väger 45 ton och har en maxfart på 27 knop.

Beväpningen är enkel. En 40-

millimeterskanon, fyra till 16 sjunkbomber, en kulspruta och fyra k-pistar. Fartyget kan också ta minor.

- I praktiken kan vi inte använda kanonen som luftvärn, säger Tomas Wendel. Lysekil gungar helt enkelt för mycket - "plattformen" är för ostadig.

Lysekils vapenarsenal säger en hel del om vad det handlar om – fartyget är främst användbart för bevakningsuppdrag och transporter.

– Vi ska inte ut på några större krigiska äventyr, säger Tomas Wendel.

GT är med ombord en typisk vinterdag 1988 – det är grått, ruggigt och blåsigt.

Nackdelar

Vindstyrkan är ca tolv meter per sekund och det är ungefär gränsen för när det är trevligt ombord på Lysekil

– Fartyget har tre nackdelar, säger Tomas Wendel. Det tål inte för grov sjö, vi kan inte bo ombord och det klarar inte is – då går propellrarna sönder.

Skummet yr över Lysekil när vi arbetar oss ut från Göteborg till den stora fartygsleden söderut från Skagen. Leden ligger ungefär en halvtimmes gång från Tistlarna i Göteborgs södra skärgård.

I det här området utför Lysekil sin huvuduppgift: att övervaka sjöfarten genom Skagerack och Kattegatt.

Och det är tät trafik i de här vattnen. 250 fartyg rundar Skagen varje vecka. 80 procent av dem kommer från öststaterna och av dem är 90 procent sovjetiska.

På radarn får löjtnant Henrik Wickberg, reservofficer, syn på flera fartyg och Lysekil går upp i aktern på dem.

– Vi tar rätt på namn, hemland, deras kurs och fart och rapporterar det vidare, säger Tomas Wendel.

Vedettbåtarna har hand om den här typen av övervakning utmed hela västkusten.

– Men självfallet klarar vi inte av att övervaka hela kusten samtidigt med bara tre båtar, säger Svante Kristenson. Det handlar mer om en markering att det här är svenskt vatten.

Vedettbåtarnas begränsning får vi också en handgriplig demonstration av när plötsligt en stor våg slår över fartyget, sliter loss liv-flotten ur dess fästen på fördäck, slungar flotten över styrhytten, drar med sig en radioantenn och slutligen hamnar i vattnet på babordssidan.

Bärgar

Flotten blåses upp automatiskt och den hamnar i farlig närhet av propellrarna. Men plötsligt går linan som förbinder den med fartyget av och flotten flyter iväg i lä.

Tillsammans med besättningen bärgar dock Tomas Wendel snabbt livflotten och den surras provisoriskt på däck.

Känns det inte hopplöst att försvara Sveriges intressen till sjöss i ett fartyg som börjar få problem redan vid så här lindriga vindstyrkor?

– Nej, säger Tomas Wendel, visserligen verkar kustflottefolket tycka att vi mest är i vägen men vi har ingen anledning att ha mindervärdeskomplex.

– Vi är bra på det vi kan göra. Och utan vedettbåtarna skulle det inte finnas någon som helst incidentberedskap på västkusten

Vedettbåtarna för till exempel rycka ut när ubåtslarm går. Men både Marstrand och Lysekil är beroende av Tärnö som är den enda av vedettbåtarna som har hydrofon.

Att vedettbåtarna inte räcker till i Västerhavet är de flesta överens om.

Fler

Svante Kristensson går till och med så långt att han anser att vår neutralitetspolitik i väst saknar trovärdighet eftersom vi inte kan leva upp till våra skyldigheter.

Han menar att Sverige måste få en Västerhavsflotta i framtiden.

Enligt honom räcker det inte ens med patrullbåtsdivisionen som då och då är förlagd på västkusten.

-Nej vi behöver ändå fler enheter, säger hann. Vi behöver flera divisioner för ubåtsjakt, fartyg förmåga att lägga ut minor, som har ordentligt luftvärn för egenskydd och även skydd av annan sjöfart och som har prestanda som gör att de kan ligga ute i hårt väder.

Men till dess får västkusten hålla tillgodo med tre stycken 30 år gamla fartyg....